

Становище
на дисертационен труд
за получаване на научно-образователна степен “Доктор”
по професионално направление 3.3 „Политически науки (Публична администрация)“

Автор на дисертационния труд: Ас. Симеон Петров
СУ „Св. Кл. Охридски“,
Катедра „Публична администрация“

Тема на дисертационния труд: „Промяната на публичните политики. Европейска политика на заетост“

Автор на становището: Доц. д-р Татяна Томова,
СУ „Св. Климент Охридски“,
катедра „Публична администрация“

Представената за публична защита докторска дисертация отговаря напълно на формалните изисквания за такъв род труд. Тя съдържа 193 страници. Разработена е в 4 глави, в които се прави преход от теоретично към конкретно практическо знание. Първите две глави са теоретични, а третата и четвъртата представляват емпирично изследване на предмета на дисертацията на две различни равнища на управление – европейско и национално. Уводът представя ясно целите, задачите и методите на работата. Еднозначно е формулирана тезата на дисертацията. Заключениеето обобщава дисертационното изследване като извежда основните изводи, формулирани и обосновани в текста. Приложенията към дисертацията са непосредствено свързани с изследователските задачи. Голяма част от обобщенията в дисертацията, особено тези в емпиричната ѝ част, са направени на основата на информацията, представена в приложенията.

Дисертацията е разработена на основата на представителна за темата научна литература. Библиографията съдържа 303 източника на български, английски и френски език.

1. Общо представяне на докторската дисертация.

Докторската дисертация поставя и разработва едновременно два теоретични проблема. Първият от тях – този за промяната на политиките е относително слабо разработен в научната литература. Науката за политиките анализира и обяснява по-скоро приемствеността, отколкото промяната. Съществуват множество емпирични изследвания, които се опитват да изяснят промяната. Теоретичните обобщения, както и теоретичните тези за промяната на политиките обаче са сравнително редки и в повечето случаи предизвикват критика и несъгласие. Този дефицит в науката за политиките е свързан с факта, че промяната е многофакторна и предполага наличие на цял набор от предпоставки, които я правят възможна. В този смисъл всяка конкретна промяна на политиките изглежда специфична и трудно се вмества в теоретично изведени модели.

Настоящата дисертация прави задълбочен преглед на литературата в областта на промяната на политиките. Независимо, че дисертантът не надгражда теоретичното знание в областта, направеният аналитичен преглед на съществуващата литература има съществено значение за българската научна литература, където проблемът за промяната на политиките не присъства самостоятелно. Нещо повече – много често в български изследвания промяната на политиките се мисли единствено и само във връзка с политическата воля за налагане на определени политики без да се отчита значението на допълнителните фактори, някои от които имат много по-голямо значение за случването ѝ. По този начин се пропуска един от съществените проблеми в процеса на политиките – този за управлението на промяната им, което включва и въпросът за създаването и въвеждането на специфични механизми на взаимодействие между заинтересованите страни, чрез които промяната става възможна. Дисертацията на Симеон Петров прави пробив в това отношение като поставя промяната на политиките в зависимост от множество фактори, които в конкретните ситуации се свързват в специфични комбинации. Аналитичния преглед на литературата в областта на промяната на политиките, която в случая е част от дисертацията и обслужва конкретните изследователски цели, има самостоятелно значение за развитието на знанието за публичните политики.

Вторият теоретичен проблем, който дисертацията поставя, е този за Европейската политика на заетост. В рамките на дисертационното изследване това е изследователският предмет, към обяснението на който се прилага възприетата концепция за промяната на политиките. Подобно на първия теоретичен проблем, изследването на Европейската политика на заетост, проведено за целите на настоящата дисертация, има и самостоятелно научно значение. В българската научна литература съществуват немалко изследвания върху политиката на заетост, вкл. върху европейското ѝ измерение. Тези изследвания са съсредоточени главно върху целите и резултатите на тази политика. Няма изследвания обаче, които акцентират върху процеса на изработването ѝ. По тази причина „промяната“ на политиката въобще не се идентифицира като изследователски проблем. Тя се възприема като факт, който остава извън изследователския интерес. Настоящата дисертация акцентира именно върху този проблем и анализира преди всичко процеса и по-малко съдържанието на политиката. Така става възможно т.нар. Отворен метод на координация, в рамките на който се изработва Европейската политика на заетост, да бъде обяснен като процес на управление и организация на взаимодействието между равнопоставени участници с различни интереси и позиции. Именно този процес, според възприетия в дисертацията подход, прави възможно развитието на съдържанието ѝ, в това число и на промяната ѝ.

Емпиричното дисертационно изследване си поставя за цел да установи ефективността на Европейската политика на заетост като „стъпва“ на теоретичните предпоставки, възприети в първите две глави на дисертацията. В рамките на емпиричното изследване се търси отговор на въпроса: „В каква степен обменът на знание и идеи – т.нар. процес на „учене“, създава предпоставки за развитието на съдържанието на политиките и за тяхната промяна?“. Отговорът на дисертантът е, че не всеки процес на учене води до промяна. Единствено когато той отговаря на определени характеристики, промяната става възможна. Отново се стига до въпроса за управлението на процеса на

политиките, който независимо че не е експлицитно формулиран, прозира през цялото дисертационно изследване.

Съществен принос на дисертацията е четвъртата глава, в която се анализира процесът на Европейската политика на заетост на национално равнище. В тази част от емпиричното изследване се търси отговор на въпроса „В каква степен държавните власти на държавите – членки на ЕС адекватно участват в процеса на взаимно учене и благодарение на това осигуряват постигането на общите цели?“. Като цяло подобни изследвания са рядкост в научната литература. Дори когато се изследва процесът на Европейската политика на заетост, основно се акцентира върху европейското равнище, като на националното равнище и на съответните институции се гледа по-скоро като на второстепенен участник в процеса. В настоящата дисертация националното равнище е самостоятелен изследователски акцент, което позволява процесът на Европейската политика на заетост да се анализира в неговата цялост. На основата на тази част от емпиричното изследване са направени важни препоръки за подобряване на процеса като цяло.

2. Актуалност:

Темата на дисертацията е изключително актуална.

Въпросът за промяната на политиките за първи път в българската литература е обект на самостоятелно теоретично изследване. В същото време той има съществено значение за развитието на науката и особено за практиките на публичното управление, защото настоящият период, започнал след промените в стила на управление на западните държави от 80-те години, се характеризира с присъствието и активното участие в процесите на политиките на множество заинтересовани страни. Като следствие от това радикалната промяна на целите и инструментите на политиките става трудно осъществима. „Как да управляваме процеса на промяна на политиките, за да стане тя възможна?“ се превръща в основен въпрос както за науката, така и за публичното управление. Настоящата дисертация много ясно идентифицира изследователските проблеми и в същото време дава ясни отговори по отношение на един конкретен процес на политиките – този на Европейската политика за заетост, който протича едновременно на общностно и на национално равнище.

3. Познаване на проблема и на литературния материал.

Дисертантът познава изключително добре научната литература в областта на двата теоретична проблема, които разработва – проблема за промяната на политиките и този за Европейската политика на заетост. Работата се основава на актуална литература, която е представителна за най-високите постижения в областта на дисертационното изследване. Симеон Петров правилно се е насочил предимно към тези автори, които приемат знанието и идеите, както и техния обмен и разпространение като основен фактор за развитието и промяната на политиките. Аналитичният преглед на литературата е качествено направен и има съществено значение за разработването на цялостната дисертация. Цитирането е добросъвестно и допринася за изясняване и доказване на тезите на автора.

4. Качества на методиката. Оценка на достоверността на материала, върху който се градят приносите на дисертацията.

В дисертационното изследване е използван основно дедуктивният подход – като се стъпва на общотеоретично знание се изследва конкретен, частен случай и се правят обобщения за него. Дисертантът се е отказал да направи следващия преход – от частния случай към общотеоретичното знание, независимо че богатият емпиричен анализ дава възможност за индукция.

Методиката на дисертационното изследване е много ясно обяснена (стр. 10 от дисертацията). В нея теоретичното и емпиричното са обвързани по начин, който в най-голяма степен допринася за постигане на целта на работата. Допълнително са разработени методиките на теоретичното изследване (стр. 70) и на емпиричното изследване (стр. 158). Тези методики са авторски и представляват сериозен успех за дисертанта. Основното им предимство е в съчетаването на теоретични парадигми в първия случай и на качествени и количествени методи за набиране на информация във втория. Така достоверността на направения анализ се гради не на един единствен теоретичен подход или метод за набиране на информация, а на тяхното съчетаване и взаимно допълване. Както твърди дисертантът обектът и предметът на изследването са погледнати през множество призми, така че постигането на изследователската цел да стане наистина възможно.

5. Научни и научно-приложни приноси.

Приносите на дисертацията са правилно идентифицирани в автореферата. От моя гледна точка най-съществените сред тях са:

- аналитичният преглед на литературата в областта на промяната на политиките;
- цялостното възстановяване и анализ на процеса на една конкретна политика – Европейската политика на заетостта;
- анализът и препоръките за подобряване на конкретен процес на политиките – Отворения метод на координация, който се възприема като процес на обмен на знание по повод и във връзка с формулирането и постигането на общите цели.

Съществуват и допълнителни приноси, свързани с разработените изследователски методики, които според самооценката на приносите могат да бъдат използвани при изследването на други политики, особено на тези, за които се използват механизми от рода на Отворения метод на координация. Тези методики се нуждаят от допълнителни верификации, които да докажат приложимостта им във всички посочени случаи. Независимо от това, приносите на дисертацията са съществени и дават основание тя да бъде определена като научен факт със значими последици за развитието на науката и практиката в областта на изследването.

Приносите могат да бъдат определени като

- Разпространение и синтез на съществуващо научно знание (теоретичното знание за промяната на политиките и за Европейската политика за заетост);

- Приложение на синтезираното научно знание към анализа на конкретен емпиричен процес (анализ на процеса на Европейската политикана заетост);
- Формулиране на изводи и поуки за конкретния процес на политиките, които са в състояние съществено да подобрят практиките на публичното управление (препоръки за подобряване на включването на държавните власти в процеса на Европейската политика на заетост).

Приносите касаят основно науката за политиките и дейността на публичната администрация на европейско (общностно) и на държавно (национално) равнище на управление. Дисертацията съдържа и приноси, които биха могли да имат значение за Европеистиката като самостоятелна научна област, поради факта, че допълнителните методи на изработване на общите политики, между които и Отвореният метод на координация, придобиват все по-голяма значение за постигане на целите на европейската интеграция, а в същото време продължават да бъдат подценявани от науката.

6. Личният принос

Личният принос на дисертанта е свързан с всички основни елементи на дисертационното изследване:

- Методиката на цялостното изследване, както и методиките на теоретичното и на емпиричното изследване;
- Аналитичният преглед на литературата в областта на промяната на политиките;
- Изследването на процеса на Европейската политика на заетост, най-вече протичането му на националното равнище на публично управление.

Не ми е известно подобно изследване да е правено в българската научна литература. По отношение на третия личен принос подобни изследвания са изключителна рядкост в научната литература като цяло.

7. Оценка на публикациите.

Дисертантът е автор на 5 научни публикации – 1 в съавторство и 4 самостоятелни. Последните са публикувани в официални научни списания. Всичките публикации отговарят на критериите за високо качество и научна добросъвестност.

Макар и в началото на научната си кариера Симеон Петров има принос за развитието на публичните политики чрез участието си в 7 научно-практически проекта, някои от които предназначени за институциите на държавната и местната власт в България.

Независимо, че преподавателската работа не е необходимо условие за получаване на образователната и научна степен „Доктор“, ще си позволя да подчертая добрата работа на дисертанта със студентите и личния му принос за подобряване и развитие на преподаването в областта на Публичните политики и на Стратегическото управление.

8. Авторефератът

Авторефератът отразява реалистично основните тези и постиженията на дисертационното изследване.

9. Представената за публична защита дисертацията предизвиква един съществен въпрос:

Според дисертанта, необходимо ли е въвеждането на механизми, подобни на европейския Отворен метод на координация в процесите на публични политики в България на държавно равнище? Могат ли подобни механизми да подобрят процеса на публично управление на това равнище?

10. Заключение.

Настоящата дисертация представлява едни завършен научен продукт, разработен добросъвестно и с необходимата изследователска почтеност. **Поради това препоръчвам на членовете на Научното жури да присъди а ас. Симеон Петров научно-образователната степен „доктор” по професионално направление 3.3 Политически науки (Публична администрация).**

28. 02. 2015 г.

Рецензент: Доц. д-р Татяна Томова